

Прападобная Еўфрасіння Полацкая (Князеўна Прадслава)

- Першым вялікім сейбітам духоўных зерняў, г. зн. духоўнай культуры, хрысціянскага веравучэння, дасягненняў еўрапейскай і сусветнай цывілізацыі на нашых землях, была князеўна Прадслава з слаўнага горада Полацка, якая ў XII стагоддзі ў поўную меру ацаніла выдатную ролю асветы ў жыцці народа і аддала гэтай справе ўсе свае выбітныя здольнасці і сілы без астатку.

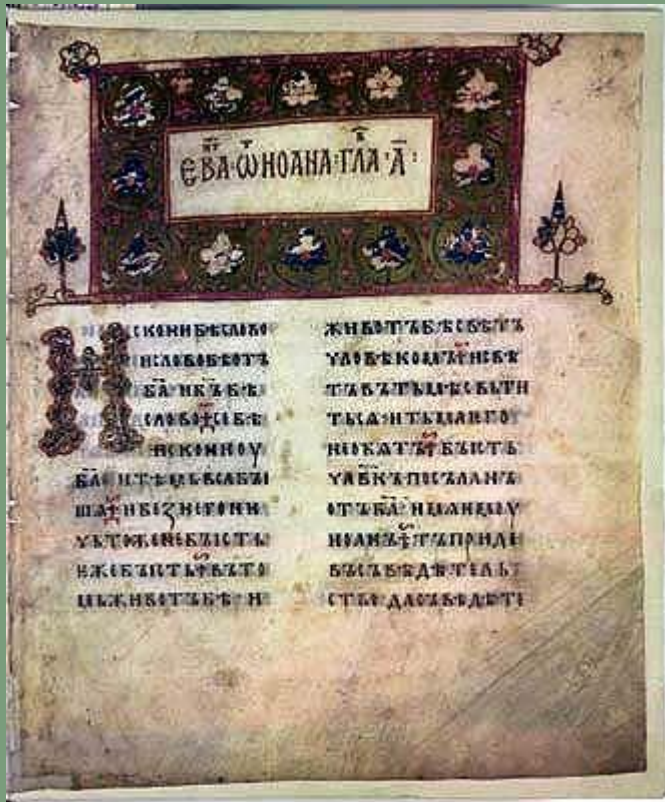

Будучая асветніца і святая нарадзілася ў год смерці свайго славутага дзеда ў сям'і аднаго з яго малодшых сыноў Рыгора Усяслававіча і сястры візантыйскага імператара Мануіла Комніна і была названая распаўсюджаным славянскім імем Прадслава.

- Князь Ізяслаў, прапрадзед князёўны перадаў любоў да чытання Прадславе. "І так любіла яна вучыцца, што здзіўляла нават бацьку свайго такой любоўю да навукі.

Бацькі Прадславы былі па тым часе перадавымі, адукаванымі людзьмі. Яе бацька некаторы час жыў у Візантыі, дзе пазнаёміўся з дасягненнямі візантыйскай культуры. Маці таксама была высокаадукаваным чалавекам.

Неўзабаве слава аб мудрай,
прыгожай і адукаванай
князеўне разнеслася па
усім княствам,
падахвочваючы многіх
княжычаў шукаць яе рукі.
Але калі па дасягненні
дванаццаці гадоў бацькі
вырашылі выдаць яе
замуж, Прадслава
вырашыла пайсці ў
манастыр, дзе
ігуменствавала яе цётка
Рамана, і прыняла манаскі
пострыг пад імем
Еўфрасінні.

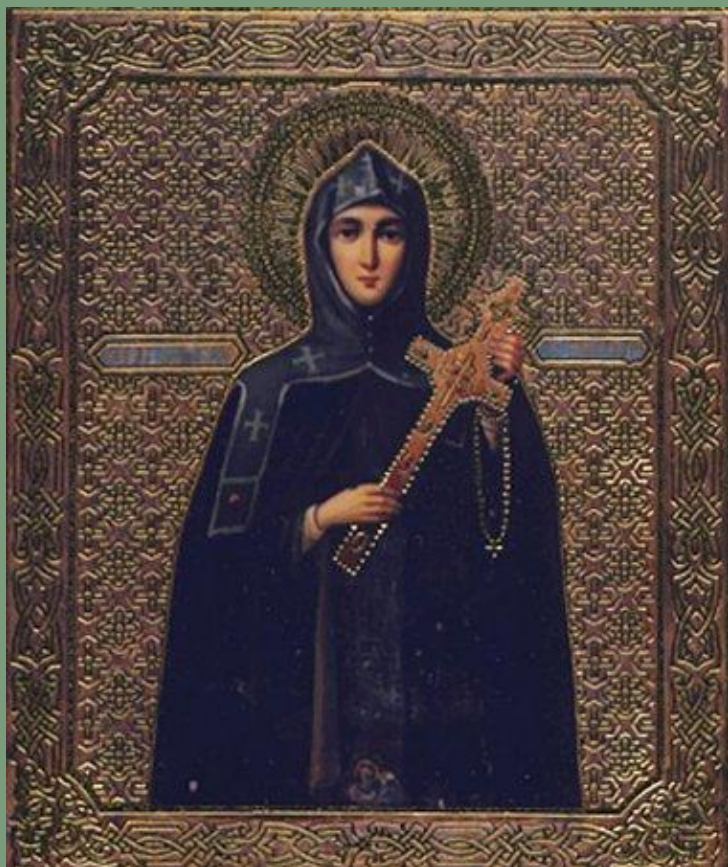

У паслухмянстве ў цёткі яна пражыла нядоўга. Спытаўшы дазволу біскупа, Еўфрасіння перабралася ў царкву Святой Сафіі, якая, будучы галоўнай царквой княства, мела бібліятэку. У выніку падзвіжніцкай дзейнасці асветніцы полацкая Сафія на працягу некалькіх многіх стагоддзяў была важным цэнтрам духоўнай культуры. Пасяліўшыся там у келлігалубцы над хорамі, Маладая інакіня цалкам прысвяціла сябе служэнню слову-спісвання кніг.

Але затворнічная дзейнасць не прыносіла Еўфрасінні поўнага духоўнага задавальнення. І калі полацкі епіскап Ілля прапанаваў ёй у дар загарадную царкву Спаса ў Сельцах, яна з радасцю прыняла яго. Невялікая драўляная царква на цвінтары, куды прыйшла Еўфрасіння з адзінай чарніцай, звязкамі кніг і трыма манастырскімі хлябамі, і стала тым месцам, дзе яна заснавала жаночы манастыр.

- Зрабіўшыся ігуменняй, Еўфрасіння здолела прыцягнуць да манаства, нягледзячы на супраціў бацькоў, сваю сястру і двух пляменніц. Прыйшла ў манастыр і яе стрыечная сястра Звяніслава. Прычым яна прынесла ў дар Святому Спасу «золата і рызы шматкаштоўныя» - гэта і стала пачатковым капіталам для ўзвядзення новай царквы.

- Для яе будаўніцтва быў запрошаны вядомы полацкі майстар Ян, які паставіў да гэтага дзве царквы ў Бельчыцах. Але менавіта царква Спаса ў Сельцах стала лепшым тварэннем майстра, шэдэўрам Полацкай школы доўлідства.

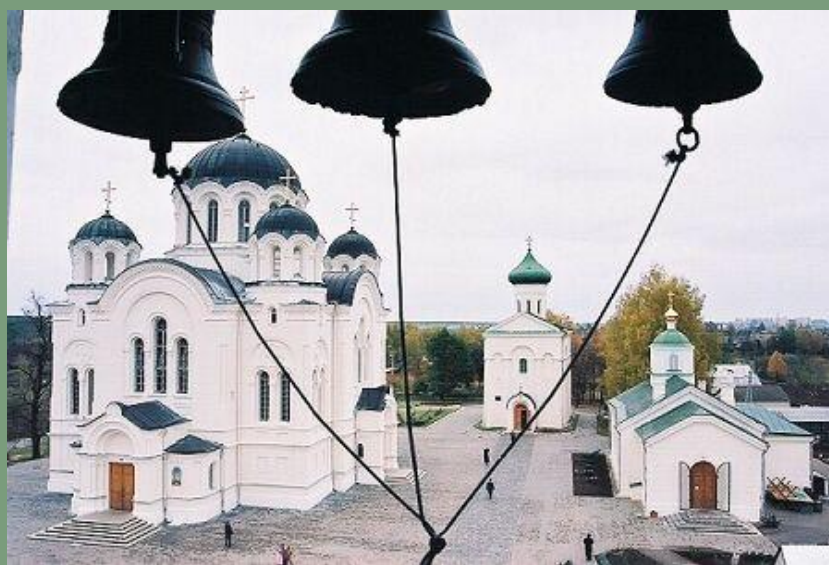
Будаўніцтва царквы заняло роўна трыццаць тыдняў.
Будынак царквы, якое захавалася да нашых дзён, дзівіць
сваімі прапорцыямі, вытанчанасцю і прыгажосцю.

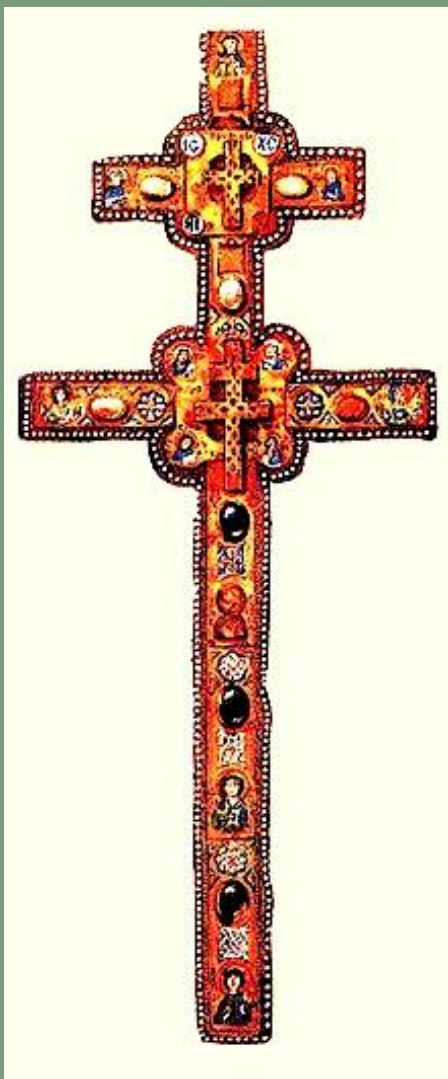

Прападобнай
Еўфрасіней быў
заснаваны Спаса-
Праабражэнскі
жаночы манастыр,
пазней вядомы як
Спаса-
Еўфрасіннеўскі.

Менавіта прадстаўнікі полацкага княскага роду і склалі першы ў гісторыі гурток жанчын-асветніц, месцазнаходжаннем якога стаў Спаса-Еўфрасіннеўскі манастыр у 1,5 вёрстах ад Полацка.

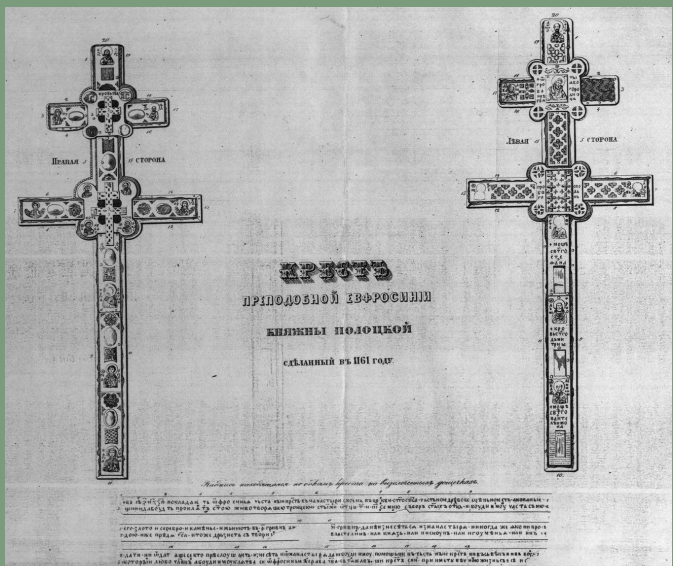

- Між тым Полацкаму княству, які распаўся на надзелы, патрэбныя былі аб'ядноўваюць духоўныя сімвалы, агульнанародныя святыні, падобна вайсковым харугвам на баявым полі, якія заклікаюць да згуртавання. Напэўна, пра гэта думала Еўфрасіння Полацкая, заказваючы мясцоваму майстру-ювеліру Лазару Богшэ ў 1161 годзе Вялікі напастольны крыж.
-

Для яго стварэння з Візантыі былі дастаўлены святыя рэліквіі-часціцы мошчаў грэчаскіх святых. Золата і срэбра, жэмчуг і каштоўныя камяні адшукаліся ў манастырскіх і княжых куфрах. Але галоўнае - быў задзейнічаны талент дзіўнага майстра Лазара Богшы. Крыж, створаны ім, стаў не толькі знакамітай праваслаўнай святыняй, але і непераўзыдзеным узорам старажытнарускага эмальернага мастацтва.

І яшчэ адной слаўнай святыняй адарыла Еўфрасіння Полацкая свой родны горад. Для мужчынскага манастыра яна выпрасіла ў візантыйскага імператара і канстанцінопальскага патрыярха адну з трох абразоў Багародзіцы Эфескай, якія прыпісваюцца евангелісту Луку. Цяпер гэтая ікона пасля доўгіх блуканняў і змены назваў знаходзіцца ў адным з выставачных залаў Рускага музея ў Пецяярбургу

Корсуньская Маці Божая
«Замілаванне " 453 г.

- Апошнім духоўным подзвігам Еўфрасінні Полацкай было паломніцтва ў Святую зямлю, якое яна зрабіла ўжо ў старэчым узросце разам з братам і сястрой. Яна хацела памерці ў Ерусаліме і загадзя развіталася з палачанамі якія яе аплаківалі. Тры дні яна малілася ля Труны Гасподняга, дзе пакінула залатое кадзіла і іншыя дарагія дары. Ёй хацелася яшчэ дайсці да Ярдана і абмыцца святой вадой, але сіл на гэта ўжо не хапіла.

-

- Яна памерла 23 мая 1173 года ў келлі рускага Багародзіцкага манастыра на Святой Зямлі. Пасля, у 1187 годзе, у сувязі з пагрозай штурму Ерусаліма ваярамі ісламу яе моцы былі перанесены ў Феадосіеву пячору Кіева-Пячэрскага манастыра. Руская праваслаўная царква кананізавала Ефрасінню Полацкую ў 1547 годзе.

Некалькі стагоддзяў праз святыя мошчы прападобнай былі перанесены з далёкіх пачор КіеваПячорскай лаўры ў Спаса-Еўфрасіньеўскі манастыр па найвысокаму сазваленню імператара Мікалая II. Урачыстасць перанясення мошчаў, з прыпынкамі ў гарадах і вёсках, доўжылася месяц, з 22 красавіка. па 22 мая 1910 г. частка шляху, ад Оршы да Полацка, мошчы шанавальнай святой неслі багамольныя на руках.

Яшчэ пры жыцці малітвамі Еўфрасінні Полацкай здзяйсняліся цуды. І сягоння тут пілігрымы атрымліваюць духоўную дапамогу. Пры жыцці Еўфрасіння Полацкая ўціхамірвала канфлікты, інтрыгі, стварала нашу культуру, мастацтва, давала сапраўдны кірунак ўсяго жыцця свайго народа. Сягоння ў гэтую святую мясціну імкнуцца паломнікі з усяго свету, з розных слаёў грамадства. Сутнасць іх паломніцтва-пошук Святых гістарычных вытокаў, духоўных сувязяў славян праваслаўных. Памяць яе святкуецца 23 траўня ў дзень смерці, у 3-ю Тыдзень па Пяцідзсятніцы разам з Саборам Беларускіх святых.

